

ZVONČEK

Štev.
4.

LISTOV PODOBAMI
ZA SLOVENSKO
MLADINO

Leto
VII.

VSEBINA:

1. Velikonočne. <i>Borisov. Pesmi</i>	73
2. Prepir v gozdu. <i>Pavel Golob. Pesem s podobo</i>	74
3. Najlepši prazniki. <i>Sorin. Povest</i>	75
4. Umetnica. <i>E. Gangl. Povest s podobo</i>	78
5. Solnčece. <i>Sokolov. Pesem</i>	80
6. Sosedov Nejče. <i>Ivo Trošt. Povest</i>	81
7. Gospod je umrl. Podoba v barvotisku	84
8. Vrhačev Urh. <i>Andrej Rapè. Povest</i>	86
9. Domovina. <i>Antonija Fuxova. Povest</i>	90
10. Dobrotnica. <i>Leon Poljak. Pesem s podobo</i>	92
11. Zvit mladenič. <i>Peter Kambič. Narodna pravljica</i>	93
12. Pouk in zabava.	
Mladi risar. <i>A. Sič. — Jutranja pesem Vinko Krek. Uglasbena pesem. — O jajcih. — Slavčevo petje. — Mlin. Podoba. — Računski nalogi. K. T. — Rešitev</i>	93

Zahvala.

Naša prošnja, ki smo jo objavili zadnjič na tem mestu, ni ostala brezuspešna. Usmiljena srca so se odzvala in poslala ta-le darila: Primož Oblak, posestnik v Smedniku, 5 K; Vinko Krek, šolski voditelj v Trbojah, 10 K; Franc Lavtižar, nadučitelj v Šmartnem pod Šmarno goro, 4 K; Franc Ks. Sajovic v Tacnu 1 K; Simon Punčah, nadučitelj v Šmarju-Sap, 2 K; Janko Leban, šolski voditelj na Trebelnem, 1 K; Mici Kratner, učiteljica v Kamniku, 1 K; Lea in Stanko Potočnik iz Reteč 2 K; Mici in Julij Nevljan, učenka in učenec v Medvodah, 2 K; Marija Voves, učenka 5. razreda v Radovljici, 5 K; Josip Rebek, učenec III. razreda v Ljubljani, 2 K; Bohinčev Ila 1 K; Ivan Bohinc, posestnik, 2 K; Šetina Franc, posestnik, 40 h; Jenko Jernej, posestnik, 20 h; Rozman Janez, posestnik, 40 h; Jenko Franc, posestnik, 20 h; Svoljšak Anton, učenec, 40 h; Lorenčeva hiša 60 h; Martnakova hiša 60 h; Kalanova hiša 1 K; vsi iz Zbilj; Anton Pipan v Zapogah 1 K; Jerica Fortuna, gostilničarka v Ljubljani, 1 K; Franc Štirn, lesotržec v Hrašah, 1 K; Mihael Kos, orožn. postajevođja v Smedniku, 1 K; Franc Škarja, orožnik v Smedniku, 1 K; Vilko Legat, učenec v Smedniku, 1 K; Franc Šter, kovač v Hrašah, 50 h; Janez Tršan, posestnik v Hrašah, 50 h; Knavsova hiša v Žejah 60 h; Očepek Franc, posestnik v Dragočajni, 40 h; Jenko Andrej, posestnik v Dragočajni, 20 h; Kepić Jernej, mlinar v Podreči, 20 h; Franica Debevec, c. kr. poštna odpraviteljica v Vodichah, 1 K. Skupaj 51 K 20 h. — Sirote, ki so prejele dar, se vsem blagim darovalkam in darovalcem najsrčneje zahvaljujejo. Bog povrni stoternokrat!

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrt leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl** v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 4.

V Ljubljani, 1. malega travna 1906.

Leto VII.

Velikonočne.

Na cvetno nedeljo.

„Prišla si vendar,
cvetna nedelja,
mного prinesla
nam si veselja.

Z butaro težko
v cerkev hitimo,
da blagoslova
k hiši dobimo.“

V butari jabolka
zadnja žare se,
ej, kako dečki
teh vesele se!

„Kako te oranže
moje so rdeče,
to bodo dobre,“
Janezek reče.

Vse je pohvalil
radostni deček,
dedek pa rekel
je za nameček:

„To pa pozabil si,
kar dé najbolje:
Ko se lenoba otrok polasti,
daje jim zopet novih moči —
leskovo olje . . .“

Pozdravljena, Velika noč!

Pozdravov tebi stotisoč,
o, blažena Velika noč,
znanilka dobe prebujenja,
glasnica našega vstajenja!

Pod nebom vse se veseli
spominov onih zlatih dni,
ko Kristus daroval življenje
za vernih duš je odrešenje.

Pozdravov tebi stotisoč,
o, blažena Velika noč;
ljubezni ti si nam budilka
in večnega miru znanilka . . .

Pirhi.

Ličeca rdeča —
radost očem —
lepo pristojajo
mladim ljudem.

Pirhi rdeči —
radost očem —
ej, kako všeč so
mladim ljudem.

Pirhi rdeči so
kakor kri,
pridna jih deca
mnogo dobi . . .

Borisov.

Prepir v gozdu.

Žalostni konec oholega rogača.

Paragraf veleva star:
hroščem je rogač vladar.

Baš se vrača od kosila,
kjer sta z mamko se gostila.

Tega se rogač zaveda,
torej je ohol seveda.

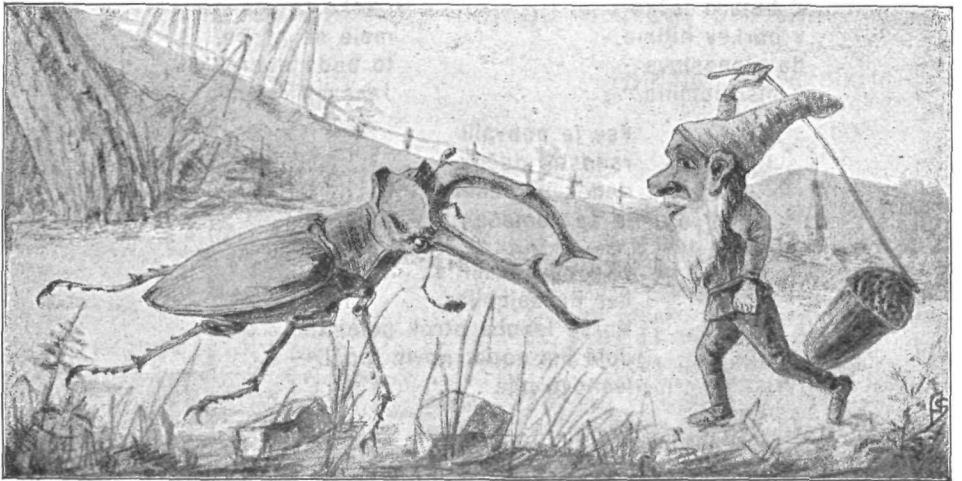
Kar ga sreča naenkrat
sam bradati gozdni škrat.

Ostra nosi dva rogova
kakor levova zobova.

Hrošč zarjove: »Ajd, pošast!
S pota! Moja je oblast!«

V rjavkast se oblači frak —
kje je njemu kdo enak?

Škrat na to odgovori:
»Vse premeljem ti kosti!«

Hrošč nagnan od jeze hipne
krepko v bedrce ga vščipne.

In iz te dogodbe grozne
vsak do starosti naj pozne

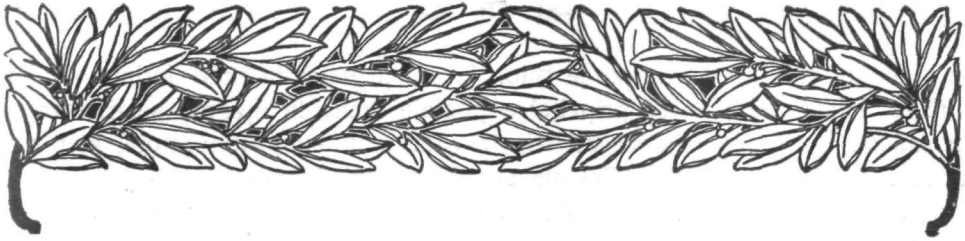
Rdeča škratu kri priteče,
vendar vdati on se neče.

dobro si zapiše v glavo
to resnico vsekdar pravo:

Želod zgrabi in udrihne,
luč življenja hrošču vpikne . . .

Košatija, oholóst
je do grenke smrti most!

Pavel Golob.

Najlepši prazniki.

Spisal *Sorin*.

Prijetno življenje so imeli Jerinovi. Daleč naokrog so ljudje trdili, da je ta družina med najsrečnejšimi v vsi županiji. O kakem prepiru med domačimi se ni slišalo, odkar je prišel stari Jerin na svoje sedanje posestvo. In tega je že dobrih trideset let. Dasiravno je stari Jerin prepustil posestvo svojemu polnoletnemu sinu, je imel vendarle on odločilno besedo v hiši in na polju, kar se v današnjih časih že precej redko dogaja, ko hoče vsako pišče več vedeti kot stara koklja . . . Jerinov sin je pa uvidel, da je treba tudi pri gospodarstvu časih kaj bistre glave in izkušnje, zato je tudi slušal starega očeta in se ravnal po njegovih naukih. Kmalu je spoznal, da mu je to le v korist in ni se sramoval, če so v začetku ljudje govorili, da gospodarita pri Jerinovih dva.

Najlepše pa je bilo pri Jerinovih o praznikih. Nikdar se ni pokazala složnost te družine v tako svetli luči kot tedaj. Prišli so od vseh strani otroci starega Jerine, da so se pod domačim krovom skupaj radovali in se spominjali otroških let, ki so jim tako lepo tekla doma pri dragih starših.

Staremu Jerini je v takih časih kar žarel obraz samega veselja in bil je na videz vsaj dvajset let mlajši. Kdo bi se pa tudi ne radoval takih otrok! Najstarejši sin Ivan je bil ugleden zdravnik v daljnem mestu, dve hčeri sta bili pa učiteljici. Teško je sicer oče izšolal obenem tri otroke, a nikdar mu ni bilo žal za vso skrb in za ves trud, ki ga je žrtvoval zanje.

Nastopili so zopet prazniki. Po dolinah in gričih je izkopnel sneg, drevje je začelo zeleneti, novo življenje se je zbuvalo v prirodi in vse je pričalo, da je prišlo vstajenje iz trdega zimskega spanja. Približala se je veličastna Velika noč, znanilka lepših dni. Videti je bilo, kot bi se vse pripravljalo nanjo. Priroda ji je sipala cvetja na pot, krilati pevci so ji prišli naproti iz daljnih dežel in prinesli s sabo najlepših pesmi, da bi jo dostojno poslavlili.

Tudi Jerinovi so se skrbno pripravljali nanjo. Posebno zadnji teden pred prazniki je bilo dela čez glavo. Ženske so pripravljale, kar je bilo treba za peko, moški pa so belili poslopja, ker je zadnji jesenski dež hiši precej pomazal stene. Jerinovi pa so hoteli imeti vse novo in čedno, zato so takoj nadomestili vsako stvar, če se je le količkaj poškodovala.

* * *

V soboto pred prazniki je bilo, ko se je ustavila pred Jerinovo hišo kočija. Hlapec je namreč pripeljal s postaje Ivana in njegovi sestri Minko in Anico. Veselo so skočili vsi trije z voza in hiteli proti vratom, kjer sta stala oče in mati. Gospodični sta se oklenili takoj stare, onemogle matere. Vsaka ji je imela toliko povedati, da ni vedela, kje bi začela. Šli so vsi v sobo, v prvo nadstropje. Ko so sedeli tako po dolgem času zopet skupaj, so se jim razvezali jeziki in pripovedovali so drug drugemu, kar so doživeli posebnega v dobi, odkar že niso bili skupaj. Zdelo se jim je, kot bi ležalo nekaj težkega na srcu slehrnega, a nihče se ni upal dotakniti stvari, ki bi jim morda pokvarila še ta košček veselja.

Nazadnje se je Ivan opogumil in vprašal očeta: „In kako je kaj z Antonom? Kje je sedaj?“ — Očetovo čelo je postalo temno, kot bi legel nanje črn oblak. Drugi so molčali in pričakovali odgovora . . .

„Šel je,“ reče čez nekaj časa oče, „a kako se mu godi, nam ne piše.“ Vsi so molčali na to, mati pa je odšla v kuhinjo in si obrisala skrivno vročo solzo, prelito iz materinske ljubezni.

Nastopil je polagoma večer, in Jerinovi so šli k počitku. Pozno v noč, ko je že vse sladko spalo, je čula Jerinova Anica pri brleči svetilki in mislila na svojega brata Antona. Sama ni vedela, ali bi ga začela sovražiti, ker je naredil že toliko skrbi in žalosti staršem, ali bi ga pomilovala in molila zanj, da bi se zopet vrnil na lepša pota. V spominu so ji vstajali časi, ko je hodil Anton še v mestne šole. Kako priden je bil nekaj časa! Bil je dve leti pred njo in vedno je imel boljše izpričevalo kot ona. Skoro zavidala bi mu bila kmalu, a se je premagovala. Kmalu, ko je prišel v srednje šole, se je pa ves izpremenil. Knjige je začel sovražiti in do šole je izgubil vse veselje. Prišel je domov, kjer pa ni mogel biti dolgo časa. Delo je sovražil, a postopati ni smel. Očetovih opominov ni več slušal, in ker so začeli vsi ostrejše postopati proti njemu, je odšel v mesto v prodajalnico. A tam mu tudi ni ugajalo. Nekaj časa je še pohajal brez dela, a ko je uvidel, da ne more živeti, je šel — v tvornico. Tam biva sedaj že dve leti. V pisarnici mu potekajo zlati mladi dnevi in on se ne zmeni za to, da pride starost in ne bo mogel več delati, da bi se preživljal. A od svoje sedanje službe ne more pričakovati ničesar.

Na vse to je mislila uboga sestra in bala se je za brata, za njegovo bodočnost. Večkrat so mu že pisali starši, naj pride domov, ker je brat pri volji, da živi na domu, dokler mu bo ljubo, in da mu še toliko ne bo treba delati kot v pisarnici. Tudi Anica mu je že pisala, naj se vrne, a ni ji niti odgovoril.

Nocoj pa se ji je zbudila vnovič ljubezen do brata in sklenila je, da gre sama ponj, ako se ne vrne na njeno pismo.

Velikokrat je že omočila pero, da bi začela pisati, a ni vedela, na kakšen način bi ga bolj gotovo omečila.

Slednjič je vendar začela:

Ljubi brat!

Morda boš celo nevoljen, ker ti mlajša sestra piše že drugo opominjevalno pismo. Toda ne vzemi tega za hudo. Srce mi vелеva tako. — Glej, danes smo zopet vsi doma. Od vseh strani smo prišli pod mili domači krov, kjer smo se nekdaj skupaj veselili zlatih mladostnih časov. Spomnili smo se tudi tebe in bilo nam je vsem hudo. Oče je molčal, uboga mati se je odstranila . . .

Anton! Vrni se, pridi zopet med nas! Naredi to veselje bratom in sestram, razveseli svojo sivo mater in onemoglega očeta, ki gledata morda letos zadnjo pomlad! Razveseli ju s svojim prihodom, in veselili se bomo vsi skupaj ter se spominjali svojih otroških let. Pozabili bomo, kar je bilo, saj se da vse popraviti!

Izpolni to najiskrenejšo željo

svoji sestri

Anici.

* * *

Bilo je na velikonočni praznik zvečer. Jerinovi so bili zbrani v gorki kuhinji in se veselo pogovarjali. Edino Anica je bila malo bolj otožna kot navadno, a časih se je vendar zasmejala tako neprisiljeno, da je izginila slednjič vsaka sled otožnosti. Toda v srcu ji ni bilo tako. Vedno ji je rojilo po glavi: „Ali pride ali ne?“ Ni se mogla za nobeno odločiti. Mislila si je: „Če premaga ljubezen do doma in svojcev, pride, a če se ga polasti trma, ne bo nič!“

Hipoma nekdo potrka. Vrata se odpro, in v kuhinjo stopi Anton.

Vsi se spogledajo. Nenaden prihod jih je presenetil in razveselil obenem.

Antonu je bilo izprva nekako tesno pri srcu, a kmalu se je počutil domačega kot nekdaj, posebno ko je videl okrog sebe same vesele obraze domačinov.

Jerinovi pa so imeli tako vesele praznike kot še nikdar. Vsi so pohvalili Anico, ki je tako lepo izvedla svoj načrt in privabila brata zopet domov.

Anton je ostal po praznikih doma in pomagal bratu pri gospodarstvu. A kmalu mu je dobil starejši brat Ivan pri železnici stalno službo. Tam se je z novimi močmi poprijel dela in si ustvaril lepo življenje.

Nekdanja trma ga je minila popolnoma. Kadar se približajo prazniki, gre gotovo na dom obiskat roditelje, če mu le pripušča čas. In od tega časa je še lepše pri Jerinovih, saj sloga in prijateljstvo ne krepita le posameznika, ampak ustvarjata srečo celim družinam.

Umetnica.

Spisal E. Gangl.

eljno je poslušala pod oknom Krivčeva Lenka, kadar se je glasil iz učiteljske sobe klavir.

„Oh, ko bi tudi jaz znala tako!“ je zdihovala.

Ko je potem prišla domov, je sedla za mizo in begala po nji s prsti kakor da pritiska tipke na klavirju. Ker ni dala miza nobenega glasu od sebe, je Lenka pela, da je bilo slišati vsaj petje, ker ni bilo čuti godbe.

Mati se ji je smejala, a Lenki je bilo hudo.

„Oh, ko bi vedeli, kako rada bi znala igrati klavir, potem bi se mi ne smejali, potem bi prosili gospoda učitelja, da me nauči.“

„Kaj boš igrala,“ je odgovorila mati, „ko imaš od dela tako trde in neokretne prste. Saj vidim, kako nerodno jih prestavljaš po mizi, pa bi jih po klavirju še nerodnejše.“

In res je imela Lenka trde prste in izdelane roke, ker ni smela nikoli lenuhariti. Pomagati je morala materi, kadar je bilo toliko dela, da ga ni mogla opraviti sama. In kdaj lahko drže na kmetih roke križem? Nikoli, samo v nedeljo popoldne, ko je vse delo končano in ko lahko leže človek za hišo v travo, podkriža pod glavo roke in uživa počitek. In tako je imela Lenka, ko je prišla iz šole, vedno dovolj opravka: zdaj v kuhinji, zdaj na dvorišču, zdaj na polju. Če ni bilo drugega dela, je morala gnati kravo na pašo. Od dela so bili njeni prsti trdi in neokretni in dlani so bile žuljave.

Dostikrat je že sklenila, da poprosi gospoda učitelja, naj jo uči igrati klavir. Ali nikoli ni imela toliko poguma.

Imeli so v šoli petje. Učitelj, prijazen, star gospod, jih je hotel naučiti novo pesem. A note je pozabil v svojem stanovanju.

„Pojdi, Lenka, v stanovanje. Na klavirju so note, prinesi jih!“

Pohitela je Lenka v učiteljevo stanovanje. Zagledala je klavir in note na njem. Obšlo jo je nekaj čudnega, po prstih jo je zaščegetalo, da so ji kar sami silili tja h klavirju, da pritisnejo na bele in črne tipke, ki so tako lepo razvrščene druga poleg druge in ki tako prijazno vabijo: „Lenka, le, le!“

In Lenka je pritisnila zdaj to, zdaj ono tipko. Zazvenel je glas. Vso sobo je napolnil. Neokretno so ji udarjali prsti ob tipke, a glasovi so le zveneli. Razlegali so se tudi na hodnik, glasili so se tja do učilnice. Začul jih je tudi gospod učitelj in dejal je: „Glej otroka, sedaj se igra!“

Potem je odšel sám po note in po Lenko.

Drugi otroci so se škodoželjno muzali, češ, sedaj jih dobi Lenka po prstih, da bo vedela razbijati po klavirju! — Vsi so bili prepričani, da se vrne Lenka z objokanimi očmi.

Lenka je bila tako zamaknjena, da ni vedela, kdaj so se odprla vrata in kdaj se je pojavil na pragu učitelj. Njegovo lice pa ni bilo jezno, ampak

smehljalo se je, saj je bilo očitno, s kolikom veseljem poizkuša Lenka z igranjem.

„No, pa bo dovolj za sedaj!“ pravi glas za njenim hrbtom.

Lenka se ozre. Toliko da se ne sesede od strahu. Rada bi izpregovorila, rada bi poprosila, a ni glasu iz grla.

Učitelj pa stopi bliže k nji, se ji smehlja in jo pogladi po laseh: „No, Lenka, ali bi rada znala igrati klavir?“

Ves strah se izpremeni Lenki v nepričakovano veselje. Tleskne z rokami, poskoči od veselja: „O, pa kako neskončno rada!“

„No, ker se pridno učiš v šoli in doma, pa te naučim igrati na klavir! Kadarkoli utegneš, pridi pogledat, pa bova malo zabrenkala. A sedaj greva zopet v učilnico.“

Otroci so naslušali, kdaj začujejo korake, kdaj se jim prikaže Lenka z objokanimi očmi. A kako so bili presenečeni, ko so zagledali Lenko vso srečno in veselo! Seveda so zvedeli šele po šoli, kako jo je presenetil gospod učitelj in kaj ji je obljubil. Pa kakšno veselje je bilo šele doma!

In tako hodi Lenka, kadar utegne, h gospodu učitelju. Sede na stol, si pripravi note in začne udarjati po tipkah. Zraven sede učitelj, star, prijazen gospod. Lice mu prešine zadovoljen nasmeh. To je gotovo najlepši znak, da je zadovoljen z napredkom svoje mlade umetnice. V začetku je bilo res težavno, ko so bili prsti tako trdi kakor da so leseni. Toda čimbolj se je vadila Lenka, tem lažje in gibčnejše je begala po tipkah. In danes ve že vsa vas, da zna igrati Lenka klavir. Vesele njene pesemce pričajo, kako je srečna mlada vaška umetnica.

Solnčece.

*Nad skalno goro solnčece
krvavo se žari,
s poslednjim svetlim žarom nam
gorice pozlači.*

*Potem pa vzame žalostno
od zemljice slovo,
za gore skalne skrije se,
zatisne si oko.*

*Ža goro solnčece zaspi,
spet zjutraj se zbudi,
nad gorami nam skalnimi
veselo zažari . . .*

Sokolov.

Sosedov Nejče.

Spisal Ivo Trošt.

Tudi tebi sem namenil par vrstic v našem „Zvončku“. Ne vem sicer, če še dihaš ali že uživaš plačilo za mnogo potrpežljivost tam, odkoder ni vrnitve; v mojem srcu si ostal še vedno nekdanji nepozabni Nejče. Med odličnimi člani naše mlade družbe nisi bil, saj si živel, ubog pastirček, pri našem sosеду komaj leto dni, in vendar sem te moral postaviti med prve vrste sladkih spominov svoje pisane mladosti.

Moj burni, vihravi značaj je našel v tebi mehko pribežališče. Kakor se vzpenja slabejši, vedno zeleni bršljan po deblu močnega hrasta, si tudi ti opletel moje slabosti s svojo strpnostjo, krotkostjo in ljubeznijo. Ako so se najine roke kdaj sovražno križale in pulile lase na najinih glavah, si bil vselej ti, ki si odjenjal trmastemu nasprotniku. Ko sem te zagledal prvič na sosedovem ognjišču, kjer si spretno kakor vsak star očanec pekel in obračal krompir v žerjavici, so se tvoje oči kar zatopile v mojih in obenem si sebi pritrgal pet krompirjev, da si z njimi izkušal od mene neznanca pridobiti prijateljsko naklonjenost.

Dostikrat sva pozneje bratovsko delila jed in delo, a na boljšem sem moral biti seveda jaz, dasi mlajši, toda silovitejši, sebičnejši. Tako sva dopolnjevala drug drugega, in vrstniki so naju dražili, da tiščiva drug za drugim kakor dvojčka, pa vendar tako navzkrižna.

Ko smo imeli pri nas kak boljši prigrizek, si o tem zvedel menda kar skozi dimnik ter prilezel na ogel sosedove hiše, od tam si se oziral željno in boječe, kdaj se prikaže izza našega ogla moja kuštrava glava in tudi roka — s sladkim priboljškom. Zato pa nisva spomladi prav nič pri-zanašala sosedovim črešnjam, tistim sladkim črnicam ali rumenordečim hrustavkam. Ako je sosed zagledal poleg mene na veji še tebe, je naju pustil brez godrnjanja, dočim bi mu bil jaz sam — ničvreden pojedez — že več kot preveč. Po tej izkušnji sem pozneje vselej uravnaval svoje neperedke pohode na sosedov vrt in vinograd.

Ko so se pasle kravice mirno tam zunaj v sočni travi, sva midva zložno počivala za plotom v hladni senci pod sosedovo hruško. Med nama je tedaj počival klobuk slastnih hrušek in se redno praznil, molče brez

opominov. Tedaj si ti navdušeno pripovedoval, kako je v tvoji rojstni vasi vse drugače nego pri nas — lepše vse, pametnejše in prijaznejše. Jaz ti nisem verjel in zato ugovarjal na glas. Pravil si mi o svoji mami in o dragem očetu, ki si se ga komaj spominjal, tako zgodaj ti ga je ugrabila smrt. Običajno se ti je tačas osolzilo oko in jaz nisem mogel pojmiti: čemu? Saj sem bival živahen in vesel vedno pri milih starših. Zato nisem umeval tvojih vzdihov po materi in domačiji, kakor nisem pojmlil, zakaj ne priznavaš, da ti je pri nas bolje kot doma; saj sem te samo jaz imel rajši nego vse brate in sestre skupaj.

Pripovedoval si, kar si slišal v prejšnji službi, ko je čital domači sin o lažnjivem Kljukcu, o premaganih Turkih, o sedmoglavem zmaju, o Vitomiru in njegovem prstanu ter o Robinzonovih zgodah in nezgodah. Poslušal sem te z usti in očmi.

Nepozabni moj Nejče! Pišem ti te-le vrstice neznano kam. Kakor vselej si tudi danes ne morem kaj, da se ne bi zadovoljno nasmehljaj ob spominu tvoje pravljice, kako je lahkoverni Plovše ležal na poti v mlin pod hrastom, dočim mu je mlinarjeva svinja trgala meh in žrla žito. Njemu je bil namreč povedal nekdo, da umre tedaj, ko se mu kihne v tretjič. To se je zgodilo, ko je došel pod hrast, in Plovše je vpil in vpil: „O, ko bi bil jaz živ, ne bi svinja trgala meha, ne in ne!“

Tisto jesen sva se dodobra udomačila v sosedovem vinogradu in pod kostanji. Tudi orehe sva imela odbrane za sv. večer in jabolka za zimo in suhe krljje shranjene za prehlad ali nahod. No, tedaj je pa tudi bilo treba nekoliko bolj misliti na učenje in šolo. Meni s tem ni bilo posebne krivice. Moja silovita narava je premagala celo vrsto težav z glavo ali s peresom, a tvoj mehki značaj brez vztrajnosti ni znal kljubovati šolskim neprijetnostim. Že začetkoma v nižjem oddelku si navzlic pridnosti zaostajal bolj in bolj od mene. Skupno sva zato ponavljala vaje v čitanju, a tvoj jezik se ni majal drugače nego v mehkodomačem narečju: pej in kej — pej. Še težje je bilo v pisanju. Tu te je ostavila menda vsa dobra sreča. Ali do konca leta si znal vendar toliko, da si se pošteno podkresal: Jernej Krašnja, kar so pa trdili sošolci, da bi se lažje čitalo: Jernej Kračar, a ta šala je bila celo meni predebela.

Najtežje sva pa orala seveda v računstvu. Nekoč je moj oče pregledaval tvojo in mojo domačo nalogo drugo za drugo, in oba sva bila v škripcih, a jaz v hujših. Tvoja naloga je bila namreč pogrešena navzlic temu, da sva jo izdelovala skupno in v potu mladih lic. Na očetovo vprašanje sem se grdo zlagal, da nisem jaz kumoval — tvojim pogreškom. Tedaj sem te lehkomišelnost zatajil kakor Judež svojega Mojstra, zatajil najino prijateljstvo in tebe, ki sem te imel najrajši. Ti se nisi čudil temu. Mehko se je ozrlo tvoje oko name, kakor bi hotel reči: „Nimam, pa je nimam sreče! Kaj hočem?“

Poslej sva izdelovala račune in pogreške vsak zase.

Ko je pa zasijala v našo deželo nova pomlad in so se vrnile lastovke, pognali prvi zvončki, zatrobile zlate trobentice, je tebe vzelo neko zgodnje

jutro. Prišla je borno oblečena žena in se oglasila pri sosedu. Govorili so v veži nekaj časa ostro in osorno, potem so odšteli zaslužene novce — tvoj zaslužek, opravili zajtrk, kakor da se ni zgodilo ničesar, pa je zopet odšla tista postarna ženica, s culico na glavi, a za njo si drobnil radostno zardelega lica ti, moj Nejče — za zlato mamico. Zabil si mi stisniti roko, reči prijateljski „z Bogom“. Kako bi ne? Ali te nisem zatajil?

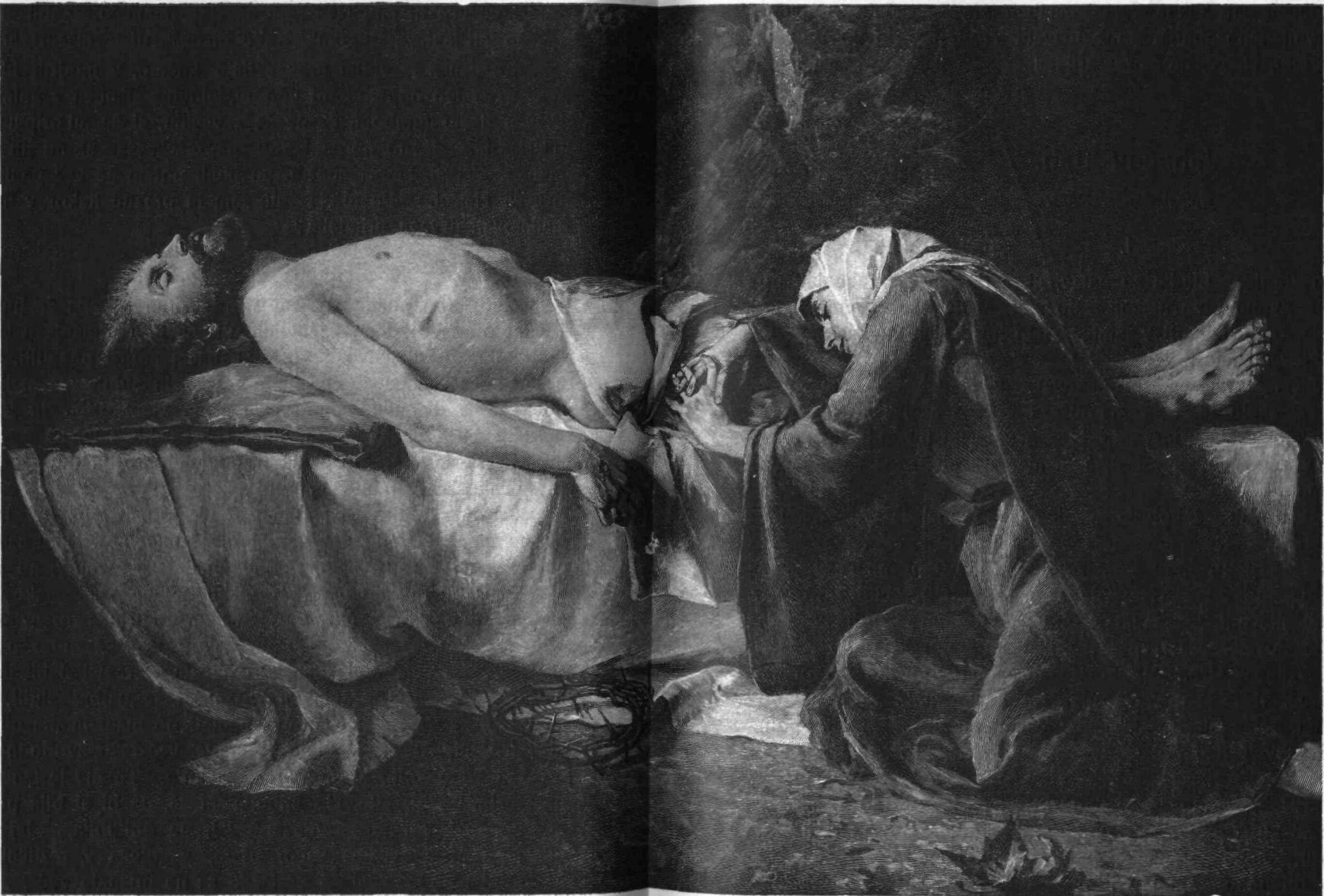
Še danes te vidim prav s tisto kučmo, v modrih hlačicah, pa golorokega, srajco odpeto pod vratom, telovnik stisnjen z enim samim gumbom. Prav s tistim gumbom, če ne še z večjim, si se mi pripel v srce. Zato vem, da si mi že davno oprostil grdi pregrešek, saj si mi jih prej pregledal že mnogo. Šel si, in pri sosedu so imeli potem še več pastirjev, a zame nobenega Nejčeta. Pusto je bilo tam in prazno kakor v mojem srcu. Kdo nadomesti prvega prijatelja?

*

Vso ljubo pomlad potem sem te pogrešal, pa še hudo. Sosed se ni namreč prav nič spominjal najinih pravic izza prejšnjega leta, zabil je takoj tudi najino prijateljstvo, jaz pa ga nisem mogel pozabiti. Nele da so ostale nedotaknjene sosedove črešnje in hruške in sploh vse sadje, tudi tvoja podoba se je dvignila v mojem srcu na visok oltar in k nji so ob lepih poletnih in jesenskih dneh, ko se je sadje smejalo z vej, plavale moje misli in se naslajale ob sladkih spominih prešlih dni.

Tako sem prebil do jeseni.

Za dan Male maše si mi pa sporočil pozdrav in obljubo, da se vidimo na Logu pred cerkvijo Marije Pomočnice. Hitel sem na Log in tam sva se srečala pod visokim zvonikom in vsi zvonovi so zvonili, da nisva mogla umeti drug drugega. Jesensko solnce se je tako toplo oziralo na nas mlade božje potnike, da si ti skoro mižal neprenehoma. Smehljal si se, a jaz sem te gledal pozorno, kakor da išče mojo oko za tvojo postavo — drugega — nekdanjega Nejčeta. Porastel si bil in glas ti je donel močnejše, odločnejše. Moj vihravi značaj je najbrž slutil, da bi se ti ne mogel poslej več tako mirno spenjati po meni in me objemati v ljubezni in potrpežljivosti, a jaz bi te ne mogel več tako svobodno nagibati in obdelovati tvojo voljo kakor vosek semintja. To me je iznenadilo in srce se ni odprlo, ni te našlo. Ne spominjam se, da bi si bila povedala kaj važnejšega, tudi v roko si nisva segla, ne obljubila, kdaj se zopet vidiva tuintam. Ločila sva se kakor brata, vzgojena v različnih razmerah, pod nasprotnim podnebjem — brata, ki se ne poznata več . . . Zvonovi pa so zvonili, vsi štirje zvonovi tako lepo, mogočno in sladko obenem! Solnce je sijalo prijazno in upiralo svoje žarke v tvojo postavo pred menoj in na prazen oltar v mojem srcu, tako se mi je zdelo. Zapuščen je ostal pozneje ta oltar najinega prijateljstva, zakaj vanj nisem mogel postaviti tvoje podobe, kakor sem jo videl na Logu pod zvonikom na dan Male maše; rajši bi bil dejal tja podobo nekdanjega Nejčeta, kakršen si ostavil našega sosedu, pa sem jo bil nekam založil v mnogih bridkih in veselih dneh.

Gospod je umrl

Oltar je poslej porastel mah, bršljan, srebrot in divja trta, rože in trnje. Preko razvalin je poslej hrula mnoga nevihta, mnog vihar življenja, a raznesel ni razvalin, kakor je odnesla smrt našega soseda, dasi je v nekajenem miru obiral leto za letom sadje na vrtu.

K tem razvalinam mi kakor veter oslabei glas zanašajo spomini misel, za to sem tvoji nepozabni podobi posvetil te vrstice in jih položil na ostavljeni oltar tebi, Nejče, moj prvi prijatelj.

Vrhačev Urh.

Spisal *Andrej Rapè.*

I.

Minile so zornice. Ljudje so ostavljali cerkev in se razhajali po domeh. Zvonovi so plakali žalostno. Mrliča so spremljali na zadnjem poti, na poti v jamo. Tisto jutro sem ga videl prvič ob njegovem delu.

Večkrat prej sem že opazoval tega človeka. Zdel se mi je čuden. Poznalo se mu je na obrazu, da sta si nekaka duševna sorodnika z vaškim Janezom, ki sem vam ga bil tudi že svoječasno v „Zvončku“ popisal, a vendar sta bila precej drugačna po pameti in dejanju.

Pokrit je bil tisto jutro z vojaško čepico, ki je imel za njo vtaknjen bel list, prav kot fantje, kadar gredo na nabor. Pred cerkvijo je stal in zeblo ga je, da se je ves tresel. Pri miru ni stal dolgo. Človek bi mislil, da stopica semintja, pa da hodi od zakristije do zvonika tako pogosto zato, ker ga zebe. Ne! Mraza ni čutil. Le gledat je hodil, kdaj prineso mrliča.

„Kdo pa je ta človek?“ sem vprašal poleg sebe stoječega moža.

„Eh, Urh je, Vrhačev Urh, grobokop,“ mi je odgovoril mož in pomi-lovalno zrl na Urha, ki se je pravkar odkril in sedaj hodil gologlav od zakristije sem — tja, polagoma, s sklonjeno postavo in gledal gori po poti, ki se vije proti Brezovcu nad pokopališčem, ki so po nji imeli prinesiti mrliča.

„Grobokop je?“ sem radovedno vprašal še enkrat.

„Naka! V resnici ni grobokop. Tisto ne!“ je odgovoril možakar. „Tako mu vsi pravijo zato, ker ga ne manjka ob nikakem pogrebu.“

„Pa kaj dela ob pokopavanju mrličev?“

„Najrajši prime za svetilko, križ ali pa za nošala. Siromak je. Tukaj-le,“ pokazal je mož na čelo, „tukaj-le ni vse prav!“

„In kaj dela sicer?“

„Kaj pa tako povprašujete, gospod? Ali ga nameravate dati v časopise, ko lani ali predlanskem vaškega Janeza?“

„Kaj tisto! Vse mogoče!“ sem odgovoril. „Ali ta siromak me zanima. Rad bi vedel kaj več o njem.“

Dosti tako ni povedati o njem. Brez staršev je! Sam je, čisto sam je na svetu. Pravijo, da je imel enega brata. Mlad še, nezaveden otrok, ga je baje tako nesrečno udaril, da je kmalu umrl. Vesel je vedno; najbolj pa takrat, ko sliši zvoniti mrliču. Prva njegova pot v takem slučaju je, da gre po ključe od mrtvašnice. Zadnji čas se je stari cerkovnik že tako navadil, da odpre mrtvašnico vsakokrat, kadar potegne za zvonove, da zaplakajo odhodnico kakemu faranu, saj ve, da bo Vrhačev Urh kmalu tu.

In Urh pride pa vzame iz mrtvašnice nošala in jih nese v hišo, kjer imajo mrliča. Ob vsaki taki poti se veselo smeje.

Dela Urh rad. Ali redno ni nikjer dolgo v delu. Tega ne utрпи, da bi bil privezan na kak kraj za dlje časa. Strpi večkrat po dva meseca, tudi po več mesecev, ali potem si zopet prebere. Prav kot deseti brat je. Kamor pride v službo — se ne udinja za nič drugega kot za hrano in posteljo — prevzame to le pod pogojem, da bo smel ob pogrebih pomagati pokopačem. Ako mu kdo kaj ponudi, če ni nikjer v službi, vzame, ali ne prosi nikdar, pa najsi je tudi lačen. Veselje ima do vsega. Poleg njegovega grobokopstva mu ugaja najbolj živina. Tak-le je. Povedal sem vam vse o njem. Veliko ni povedati!

„Hvala, hvala!“ sem del ter uprl oči zopet v Urha.

Kimal je z glavo. „Kaj kima?“ sem si mislil. Gledam ga in ugibljem. Naposled se mi zasveti: z glavo je dajal takt velikemu zvonu. Kadar je udaril veliki zvon, takrat je Urh pokimal tudi z glavo.

Stal je ob zakristiji. Hipoma skoči do vrat, jih odpre in glasno zakriči v zakristijo: „So že tu!“ Hitrih korakov potem odide izprevodu naproti. S svetilnico v roki prikoraka nato pred izprevodom k cekrvi.

Stopil sem tisto jutro na pokopališče. Urh je stal mirno ob grobu, ki ga je bil izkopal on in čakal, da so pogreznili rakev v njegovo temo. Ljudje z duhovnikom so molili, Urh pa je v tem marno spravljal nošala v kraj. Vojaško čepico je obesil na nadgrobnni križ. Ko je pospravil vse, je vzel umazan robec iz žepa, ga pogrnil na tla in pokleknil. Ljudje so odhajali, a on je klečal ob grobu in z roko posegal pogosto v lase. Ko so ljudje odšli, je vstal tudi on; pobral je vse reči skupaj in izginil z njimi v mrtvašnico. Dolgo ga ni hotelo biti iz nje. Dočakati ga nisem mogel. Odšel sem.

II.

Pred nekoliko dnevi sem čul Urha pri Čurnovih. Očetu Čurnovemu se je ravno zahvaljeval za to, ker ga je vzel v službo pod navadnimi pogoji.

„Pokopaval, križ bom nosil, jame bom kopal,“ je govoril Urh.

„Že dobro,“ je odgovarjal oče, „samo z živino lepo ravnaj in dobro jo opravljaj!“

Urh je bil dober hlapec. Nič mu ni bilo reči. Časih je imel celo čisto pametne misli. Za živino pa je bolj skrbel kot vsak drug. Konje je obribal, če so prišli premočeni domov, da so morali biti suhi. Pa ni jih nehal

drgniti s povitkom slame prej, da so bili popolnoma suhi, najsi mu je lil po licu curkoma znoj . . .

Zadnjič sem bil pri Čurnovih in vprašal sem očeta: „Oče, kako pa je z Urhom?“

„Bo, bo, dokler bo!“ mi je odgovoril oče. „Morda pri nas dlje ostane. Pravi, da mu ugaja. Jaz ga imam pa tudi rad, ker je priden in res skrbi za živino. In, saj veste, kako je dandanes za posle težava! Morda ostane dlje. Baš danes sva se mnogo pogovorila. Drl sem mu zob, pa kako sem mu ga drl!“

„Povejte no, oče, kako pa je bilo?“

In Čurnov oče je pripovedoval:

Danes na vse zgodaj Urh skoro pridivja v hišo. Prej menda še ni bil nikoli v hiši, kar je pri nas. Jé v hlevu, spi v hlevu: hlev mu je vse. Pa pride v hišo k meni, kot pravim, danes zjutraj in tako-le pripoveduje:

„O, jehtesna, Čurnov oče!“ tako prične. „To je bila dolga noč! Take pa še ne! Saj sem vendar že prespal veliko noči, veliko noči sem prebdel, a take še ne! Najprvo me je jelo zbadati v čeljustih. Kar potuhnul sem se in tiho mislil: čeljust, solit se pojdi in tvoja bolezen tudi.“

„Au!“ je v tem trenutju zavpil pa se zgrabil z obema rokama za lice in krvavo gledal ter malo časa molčal. „Potem se je nekaj umirilo po glavi,“ je nadaljeval. „Malo sem zatisnil oči. V tem času pa je polagoma, prav počasi nekaj leglo name. Stokal sem in še dobro vem, da sem v spanju del: „Sram te bodi, sitnost ti ponočna! Poštenemu človeku, ki hoče spati, ne daš miru. Legaš v njegovo posteljo, da ga mučiš. Nanj se celo upaš leči!“ Tako sem se jezil, ali pomagalo ni kar nič. Dalje sem mu rentočil: „Primojruha, tako te bom pa premikastil, če se mi ne izgubiš takoj, da ne bo nič celega več na tebi. „Zaman! Ležalo je nekaj na meni, pa je ležalo. Še premakniti se zlomek ni hotel . . . Zavrelo je vse po meni: „Če nisi klek, pa te bom in te bom!“ sem v napolsnu zajechal, se zbudil in se spomnil — na moro.“

Konja sta hrustala seno in oves, tuintam prhala z nozdrvi. Ko pa sem se zbudil, sta oba gledala s tistimi velikimi očmi name.

„Kaj, za Boga, me pa tišči!“ sem si rekel in se zdramil popolnoma. Dvignem se na postelji.

„Kaj je?“ zakličem. Nič!

Gledam tu, gledam tam: nič. Glava mi je bila kot kij težka in po čeljustih je kljuvalo venomer. Veste, Čurnov oče, kaj je bilo? Dejte vi, ki ste že veliko videli, ki ste že veliko izkusili, dejte, kaj je bilo? . . .

Tako je na dolgo in na široko pripovedoval Urh, sedeč pri peči na klopi.

„Kaj je bilo, Urh!“ mu rečem. „Težko to ni uganiti, če te gledam, kako se grabiš za čeljust. Kaj je bilo? Zob te je bolel!“

„Mkm, oča!“

Kaj pa? Ali te je tlačila „mora? . . .“

„Mgm, oča Čurnov! Au!“

Prav, Urh! Ali sedaj te boli zob, saj si prišel zato sem v hišo, ne li?

„Mgm, mkm!“

Kaj?! Da ali ne?

„Mgm! . . .“

Segel sem na polico . . .

„Mkm! Oča, mkm!“ se je prestrašeno oglasil Urh.

„Pa ne!“ sem del in sedel v zapeček.

„Mgm! Zato sem prišel v hišo, oča! Sedaj-le me pa menda le reš zob boli. Grozno me privija! Čeljusti mi bo razklenilo.“

„Potem te pa trga!“

„Mkm! Zob me boli!“

„Pa ga vzameva ven!“

„Mgm!“

„Saj ne bo bolelo, Urh! Tako ti ga izderem, da še vedel ne boš.“

„Pa ne s tistim, ki je na polici, oče!“ je boječe del. „Oh, potem saj ne bo več tako dolga noč! Danes sem mislil, da je tako dolga, da ko bi krompir zvečer posadil, bi že zjutraj lahko zrelega kopal. Kako dolga je bila ta noč! Kar izderiva ga, oče Čurnov, kar izderiva ga! Take noči ne maram več! Pa ne s tistim, ki je na polici —! Au! To je zopet privilo!“

Dobra misel mi je prišla:

„Urh,“ mu rečem, „kateri zob te boli?“

„Ta-le, ta-le!“ je ječal Urh, zazijal in z debelimi delavnimi prsti kazal na boleči zob.

„No, no! Sva takoj skupaj.“

„Pa kako boste drli?“

„Tebi ga izderem drugače, ne s tistim, ki je na polici. Izderem ti ga tako, da te bo manj bolelo, ker te imam rad, ker si dober hlapec in skrbiš za živino.“

„Pa ga dajte!“

„Pojdi in prinesi golido ledene vode! Mraz je zunaj, gotovo je mrzla!“

Urh je odkrevsal s svojim „au-au“ v vežo, jaz pa sem postavil na sredi sobe stol. Gori pod stropom sem imel za tram pribita dva žreblija. Rabim ju, kadar barvam irhaste svoje hlače, da jih gori obesim. Prej mi je prišla dobra misel, kako izdreti Urhu zob, ker se boji klešč. Za en žrebelj privežem tanko, a močno konopno vrvco tako, da je mahala od stropa nizdol.

Saj še nisem drl zoba na ta način. Ali ker sem videl, da se Urhu zob močno maje, sem si mislil, da mu ga lahko izderem na ta način, ki sem si ga bil izmislil. Pa še malo šale bo poleg.

Urh je prinesel vodo.

„Sedaj ga bova, Urh! Sem-le na stol stopi! Veš, kako bova naredila?“

„Kako?“

„Zob naveževa na to vrvco. Ti stopiš na stol, jaz ti nekaj naredim, da se malo ustrašiš — to je potrebno — ti skočiš malo — tako-le“ — in pokazal sem mu: privzdignil sem noge kot medved, kadar ga uče plesati — in zob je najin.

Sredi sobe stol; na stolu Urh z vrvco na zobu.

„Ali naj malo poskočim?“ je vprašal in zijal kvišku.

„Lahko malo! Pa počasi!“ mu dem. Silno me je silil smeh.

In skakal je tako-le po malem.

„Sedaj zamiži!“ mu zapovem.

Urh zamiži. V istem trenutku mu butnem golido ledene vode v obraz.

„Au“ — je reklo, in Urha ni bilo več na stolu, pa zoba tudi ne več v njegovih čeljustih. Visel je na vrvci, viseči od stropa.

Debelo me je pogledal Urh, pogledal mene in pogledal na vrvci viseči zob, potem pa vesel vzkliknil:

„Čurnov oče! Je že zunaj! Nič več me ne bo bolel! Vi znate! Pri vas bom pa še dolgo služil!“ Tako je dejal in odšel.

„Sedaj ga ni doma. K pogrebu je šel. Anzelovo mater pokopavajo danes.“

Tako mi je pripovedoval stari Čuren, kako je drl Urhu zob.

In očka se ni motil. Pri Čurnu je Urh služil za hrano in posteljo tako dolgo kot še nikjer. Ali danes ga ni več ondi. Ne vem, kje je sedaj. Kadar pa je kak pogreb pri fari, pa ga vidim gotovo.

Domovina.

Iz hrvaščine prevedla *Antonija Fuxova.*

Zimska noč leže v dolino, majhne sveče brle po vsi vasi, snežec pada; rad bi odel vsako golo steblo z belo haljo.

Kraj vasi stoji stara hiša; videti je kakor zapuščen grob.

A da vidiš, kako često vara oko, poglej skozi okence. Sredi mize dogoreva sveča, zraven nje so sklede, krožniki in druga

posoda. Mati peva hčerki v zibelki: „Lepa naša domovina...“

A sinko drži na kolenu dragega očeta knjigo polno slik in bajk

in verno sluša milo pesem, ki jo mati peva njegovi sestrici.

In deček zašepeče:

„Reci mi, oče, kaj je domovina?“

Oče pogladi otroka pa mu odgovarja: „Dokler si bil majhen kot sestra, ti je bila domovina mehka, topla zibelka, mati, jaz in ta bela izbica. Zibelka te je zibala v spanje, mati te je dojila, a jaz sem se po mučnem dnevnem delu igral s teboj tebi priljubljene igre. Malo za tem se je razširila tvoja domovina preko dvorišča, vrta, naše njive do tja, kjer stoje sive vrbe in kjer šumi gorki potok. V svoji domovini si gledal tudi hlev in kravico, ki nas hrani z mlekom, kokoške, ki nam nesejo jajca, zvestega Kodra, ki nam čuva hišo.“

Ko pa začneš hoditi v šolo, se razširi domovina po dolini. Obsegala bo vso vas, v nji dobre in delavne ljudi. Še več: oni hribje in gozdi, kjer zore poleti jagode, one bele steze, ravne ceste, kamor te bo oče vodil ob nedeljah — vse ti bo domovina. Toda tvoja duša dobro sluti, da se ta pota razprostirajo še dalje. Drže preko polja, rek, gorá, célo do morja. Povsod se nahajajo vasi, beli gradovi, povsod vlada bistri um in žive dobri ljudje, ki jim isti jezik sladi življenje, isto srce greje prsi.

Daleč, daleč, sinko moj, se širi ta naša lepa domovina; njeno ime je dišeča roža, njena slava večnojasna zvezda. O tej slavi ti bodo pripovedovale knjige, ki se boš učil iz njih v nadaljnih šolah. Pri tem te bo večkrat skrbelo, kako bi vse prav ukrenil. Tvoje misli se bodo uglabljale v davne čase. Iz njih ti bo zvenelo kakor žvenket mečev junaških pradedov. Tedaj doznaš, kako je tekla njihova kri in kako so svojo usodo ovekovečili v pesmih. Doznaš, kako moč so dale te pesmi narodu. Navduševale so ga, rešile mu vero in svobodo. Samo tega ne spoznaš, jeli bila jačja moč uma ali meča. Zakaj naši pradedi so časih sredi hudega boja prijeli za pero in z njim izražali svoja čuvstva, svoje smeje misli, ustvarjali ona sijajna dela, ki še jim še sedaj čudi svet. — Tako so nam naši predniki pridobili slavo in s slavo to drago zemljo, pa so potem uklonili trudno glavo in legli v grob. A iz groba nam prihaja njihov glas: naj nam bo v mislih vselej domovina! Morda že stojim tudi jaz, dragi sinko, ob grobu. In zato bi moja duša rada vedela, hočeš li hoditi po stezi naših pradedov?

Sinko položi roko na srce, od otožnih misli mu gori lice, toda vendar govori s krepkim glasom: „Hočem, hočem, oče! Delati hočem podnevi, učiti se v pozno noč, junak hočem biti z mečem ali s peresom.“

Debela solza kane srečnemu očetu iz oči — znamenje nemega blagoslova. Vroče poljubi otroka in ga potem spravi k počitku.

Zvit mladenič.

Belokranjska narodna pravljica. Zapisal *Peter Kambič*.*)

ekje so živeli trije bratje. Trpeli so bedo, da so morali po svetu s trebuhom za kruhom. Potovali so že več let, a nikjer jim ni zasijala sreča. Ko vidijo, da tudi s potovanjem ne opravijo ničesar, se vrnejo zopet proti domu. Prebiti so morali mnogo nezgod, ker so na povratku zabredli.

Prigodi se jim nekega dne nekaj čudnega. Prihrumi huda nevihta, in naši bratje niso vedeli ni naprej ni nazaj. Blizu ni bilo nobene hiše, kamor bi se zatekli pred hudo uro. Obstanejo siromaki na mestu in premišljajo, kaj jim je početi. Gosta tema pokrije vso zemljo. Obide jih strah, da jim bo gladu in mraza umreti. V daljini zagledajo blede svetlobo. Razvesele se vsi, misleč, da so v bližini pastirjev, ki jim bodo gotovo dali ognja, da si ogrejejo premrzle ude.

Posljejo najstarejšega brata, da jim prinese ognja. Brat gre brez obotavljanja. Pa kako se prestraši, ko pride na oni kraj! Namesto pastirja zagleda pri ognju peklenščka z rdečo čepico na glavi. Vendar se ohrabri in ga prosi, naj mu da ognja. Peklenšček se prav čudno zasmije v pest in reče: „Dam ti ognja, ako mi poveš take reči, ki se še niso nikoli zgodile in se tudi ne morejo nikdar zgoditi. Ako mi pa nič takega ne poveš, pa ne dam tebi ognja, nego ognju dam tebe!“

Preplašen začne mladenič misliti, kaj bi mu rekel, a ko se pa ničesar ne domisli, ga jame ponižno prositi, naj ga zdravega pusti nazaj, odkoder je prišel. Kot blisk popade razkačena hudoba mladeniča in ga zažene v ogenj.

Dolgo sta ona dva željno pričakovala starejšega brata, da jima prinese ognja. Ko pa vidita, da ga le ni, se odpravi drugi brat po ognja. Toda njemu se je zgodilo kot prvemu bratu. Potem odide tretji, najmlajši, da vidi, kaj se je onima pripetilo.

Ko prispe tudi ta na ono mesto, zagleda tudi on, kar sta videla brata. A ne prestraši se dosti, ampak stopi naravnost pred čudnega svata z rdečo čepico in zahteva od njega, naj mu vrne brata. Peklenšček pa misli, da bo tudi ta njegov plen in mu naloži, da mora povedati tisto, česar brata nista znala, ako ju hoče rešiti.

Najmlajši brat pa je bil bistrejše glave, nego si je mislil peklenšček. Zamisli se nekoliko in potem pravi: „Bil sem v nebesih in sem jedel in pil, kar jedo in pijejo Bog in angelci. Zbal sem se pa, da ne bi kdo opazil, kako velik grešnik sem. Zato sem se začel po vrvi spuščati na zemljo. Ali zmanjkalo mi je vrvi, da nisem mogel nikamor. Začel sem na vse grlo vpiti in klicati na pomoč — a vse zaman; ni bilo žive duše, ki bi mi pomagala iz stiske. Kaj mi je početi, si mislim, ko ni nikogar na pomoč. Najbolje bo, da si pomorem sam. Grem domov, da si prinesem kos vrvi in jo zvežem z ono, da bo daljša. A spotoma se mi pripeti druga neizgovorna nesreča. Padel sem v veliko blato. Nikakor nisem mogel iz njega. Moral sem torej iti po lopato, da se izkopljem iz blata. Ko sem se že skoraj izkopal, se mi zlomi lopata. No, saj mi več ne rabiš, si mislim in vržem v grm, kar je bilo železnega. Iz držaja pa si napravim piščalko. Piskal sem nanjo in se veselil, ker so mi očeta ravno h krstu nesli.“

„Dobro si jo pogodil,“ reče peklenšček, „saj še jaz ne znam take, dasiravno sem iz pekla. Ker si pa tako dobro uganil, dam ti oba brata iz ognja.“

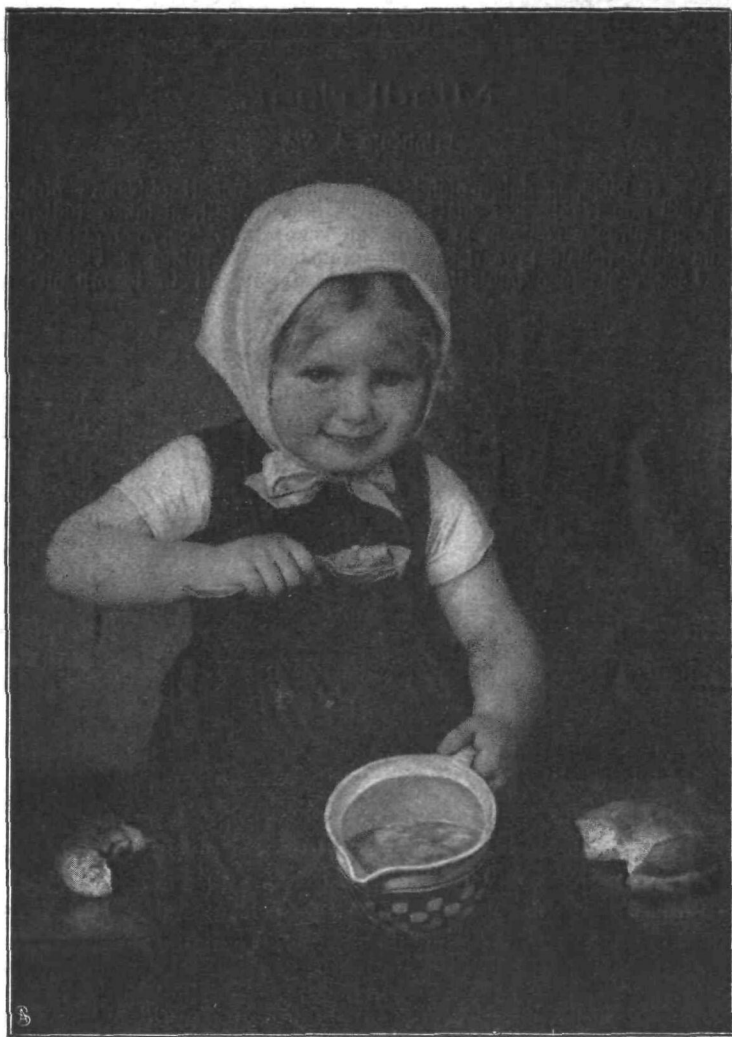
Prinese mu dva kosa pečenega mesa in ju pomaže s čudno mastjo. In pred njim sta stala oba brata zdrava in ravno taka, kakršna sta bila prej. Samo na bratovo vprašanje nista znala nič povedati, kako je v peklu, ker jima je tista mast začarala jezik, da sta vse pozabila.

*) Peter Kambič, ki je umrl kot učitelj v Gribljah na Belokranjskem, je zapisal to pravljico dne 26. kimavca 1889.

Dobrotnica.

*Poln je lonček moj.
Kdor si lačen, stoj,
da ti malo dam,
saj dovolj imam.*

*Nikdar ni tako
v srcu mi sladko
kakor tisti čas,
ko dobrote jaz*

*radostna delim
in se žalostim,
da je med ljudmi
toliko skrbi.*

Leon Poljak.

Mladi risar.

Priobčuje A. Siž.

Velika noč se bliža, in dobra mamica vam gotovo podari običajnih pirhov, ki so ali beli ali pa so tudi pobarvani. Ker znate sedaj že dobro risati, si lahko tudi dovolite kako šalo in narišete na pirhe s čopičem in s črno ali kako drugo barvo izraze raznih čuvstev, kakor vidite na teh-le risbah. Prva risba vam predstavlja učenjaka z visokim čelom in z veliko plešo. Lase, očala in ovratnik lahko izrežete iz papirja in to prilepite na primerno

mesto na pirhu. Spodnja srednja risba predstavlja skremženo lice kake prav sitne velikomestne branjevke. To risbo je treba napraviti na sprednji debeli del pirha, okrog pa zavežite barvano krpico, ki naj predstavlja ruto. Ostale risbe si pa glede njih izrazov lahko raztolmačite sami. Preden pa se lotite porisavanja pirhov, vam priporočam, da napravite te risbe nekolikokrat na papir, da vam bodo vse poteze ročne.

Jutranja pesem.

Besede zložil Fran Žgur.

Uglasbil Vinko Krek.

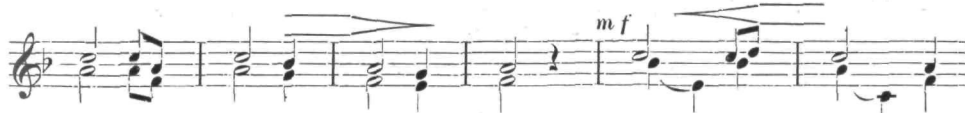
Mirno.

Vzpla-val jê na ju - tro ros - no o - rel si - vi
 Tam za go - ro v vsi kra - so - ti soln - ce mla - do
 Soln-ce zla - to zdaj po - si - je tja črez les in
 Mis - li mo - je v zla - tem kro - gu v raj hi - ti - jo

pod ne - bo. Ah, že dvig - nil se po - nos - no
 se zbu - di. O - rel pla - va mu na - pro - ti
 črez po - ljê. Pti - čic drob - nih nie - lo - di - je
 iz sr - ca in za - smi - li - jo se Bo - gu,

črez naj - viš - jo je go - ro, ah, že dvig - nil
 in po - zdrav mu iz - ro - či, o - rel pla - va
 zdaj v po - zdrav mu za - do - né, pti - čic drob - nih
 bož - ji jim po - ljub po - da, in za - smi - li

se po - nos - no črez naj - viš - jo je go - ro.
 mu na - pro - ti in po - zdrav mu iz - ro - či.
 me - lo - di - je zdaj v po - zdrav mu za - do - né.
 jo se Bo - gu, bož - ji jim po - ljub po - da.

O jajcih.

Jajca so jako dragoceno hranilno sredstvo. Jajce hrani v sebi toliko čiste beljakovine kakor 150—200 gramov mleka in približno dvakrat toliko hranilnih snovi kakor na pr. ista teža sirove, puste govedine in več kot dvakrat toliko kakor mleko. Rumenjak je bolj hranilen od beljaka. Rumeno barvilo rumenjaka ima v sebi železo, in sicer precejšnje mero, zato uporabljajo zlasti rumenjaki pri otrokih in slabotnih ljudeh kot znaten naraven vir železa. Hranilna vrednost jajc je zato tako velika, ker se uporabi v črevesu vsak, tudi najmanjši njihov del. Vendar pa bi človek ne

mogel živeti ob samih jajcih. Použiti bi jih moral 18—40 na dan, da bi mu bilo dovolj hrane. Napačno je mnenje, da so sirova jajca jako lahko prebavljiva, trdo kuhana pa da so težka in obleže v želodcu. Zdravniki so dognali, da so trdo kuhana jajca celo lažje prebavljiva kakor sirova, treba jih je le dobro zdrobiti in zgrizti, da pride lahko in hitro želodčev sok do njih.

Slavčevo petje.

Nekateri trdijo, da je v popolnoma tihi in mirni noči slišati slavčevo petje na pol-druhi kilometer daljave.

Mlin

Računski nalogi.

Priobčil *K. T.*

I.

Gospod ustavi na izprehodu mladeniča in ga vpraša: „Koliko si star?“

Mladenič odgovori: „Od matere sem za polovico mlajši, mati pa je pet let mlajša od očeta. Vsi skupaj pa imamo ravno 100 let.“

Koliko let ima sin, koliko mati in koliko oče?

II.

Mesar prodaja na sejmu kože, in sicer

volovske kože komad po 10 K,

telečje   "   "   " 10 h,

kravje   "   "   " 2 K.

Vseh kož je ravno sto, zanje pa dobi mesar 200 K. Koliko vsakih kož je prodal?

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v tretji številki.

Lastna hvala — cena mala.

Prav so jo rešili: Milko Naglič, učenec v Ljubljani; Sandka in Vidka Samsa v Ilirski Bistrici; Adolf Rohrmann, učenec III. razreda v Kranju; Ivan Ozbič, učenec III. razreda v Planini pri Rakeku; Antonija Kolar, učenka III. razreda v Planini; Franc Kocbek, učenec III. razreda v Gornjem gradu; Anton Katz, Ljudovik Gselman, Janez Golčan, Pavel Pestevšek, Franc Fras, Alojzij Šoba, Janez Kopše, Alojzij Primec, Jozefa Špelec, Ana Dolar, Roza Kolman, Alojzija Falez, Jozefa Ūbeleis, Neža Gorenak, Marija Polšak, Marija Zorko, učenci in učenke IV. razreda v Slivnici pri Mariboru; Ivanka in Tončka Hočevar, učenci v Sp. Hrušici pri Ljubljani; Hela Pučnik, učenka VI. razreda v Kranju; Ivan Robar, posest. sin na Petelinjaku; Franc Klinar, Andrej Rozman, Andrej Jurkovšek, Jurij Borošak, Anton Zajc, Martin Rozman, Marija Mlakar, Janez Orožen, Karel Selšek, Jozefa Borošak, učenci in učenke na Svetini pri Celju; Metod Paternost, učenec v Predosljih; Franc in Alojzij Farkaš, Karel Žnidaršič, Josip Slavič, učenci II. razreda II. oddelka pri Sv. Križu na Murskem polju; Marica Ošterčeva, učenka V. razreda II. oddelka pri Sv. Križu na Murskem polju; M. Kovačič, gimnazijec v Mariboru; Božidar Gajšek, učenec v Dobovi pri Brežicah; Karla Havel, Milica Medveček, Emilija Lasič, učenke v Gorici; Karel Schwentner, učenec II. razreda na Vranskem; Vera Flis, učenka na Vrhniku; Milko Sinkovič, učenec III. razreda vad., Jelica Marolt, učenka V. razreda pri Sv. Jakobu v Ljubljani; Pavla Gruden, Ciril Gomzi, Ivanka in Micika Gomzi, Zoran Rajšp, učenci in učenke IV. razreda na okoliški šoli v Ormožu; Mara Ivanovna Tavčarjeva, pisateljica, Slavica in Mečislav Kveder, Marica Brodnik, Anica Starec, Mici Godec, Nežica Jerič, Urška Vider, Marička Novak, Iva Fink, Maruša Nučič, Milan Starec, Slavko Zajec, Franek Novak, Nacek Kastelic, Joško Adamič, Matija Štupnik, Antek Bahovec, Ljudevit Senič, Žan Bitenc, Ivo Zupančič, Ivan Stržaj, učenke in učenci višje skupine na Kopanju; Anton, Vladimir, Angela in Ciril Porekar, učenci trirazrednice na Humu pri Ormožu; Marija Laurič, učenka V. razreda na Vranskem.